

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Beowulfes Beorh eller Bjovulfs-Drapen, det Old-Angelske Heltedigt paa Grund-Sproget

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Beowulfes Beorh eller Bjovulfs-Drapen, det Old-Angelske Heltedigt paa Grund-Sproget", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 188. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1861_1290-txt-shoot-idm19731.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

XL-XLI.

(5776-6107.)

Her har vi den mærkelige Beskrivelse af Sørgebudskabet, som det bragdes til Konge-Borgen ved et ridende Bud, der ikke behøver at have været en af de ti Hælefægttere, da der godt kan have været Rideknegte med, og var desuden den arme Tyv til Tjeneste, som havde været Veiviser og kom, saavidt vi veed, ikke til Skade.

Idet nu Budsvenden minder om de Farer, Landet er udsat for ved *Heltens Død*, seer han tilbage paa *Gothernes* foregaaende Kampe, paa den ene Side med *Svenskerne* og paa den anden Side med *Franker* og *Friser*, som vi vel forud kiender lidt til, men ikke nok, for at finde det ganske redt.

Det er imidlertid her (v. 5834) at "*Merovingernes*" uventede og derfor længe miskiendte Navn gjør Overensstemmelsen med *Gregors* Frankiske Aarbog fuldstændig, og, skjøndt vi ikke kan oprede alt om den lange Svenske Krig, saa seer vi dog, at den Svenske Kong *Ongenthjov* gjorde Begyndelsen, efter Kong *Hrædels* Død, fældte den ulykkelige Kong *Hædken*, og bortførde hans Dronning, som formodenlig var en Dansk Prindsesse, og at det først var efter en Tids Forløb, at *Higelak* blev stærk nok til at hevne Skade. Paa sine gamle Dage maatte imidlertid *Ongenthjov* bide i Græsset, dog ikke, som vi snarest skulde ventet, for *Bjovulf*, men for *Vanraads* Sønner: *Jofur* og *Ulf*, af hvilke *Jofur*, som den lykkelige Banemand, fik *Higelaks* eneste Datter, Prindsesse *Hylde*, til Ægte.

189V. 5789:se þe næs gerád,

har jeg vel længe tænkt, skulde være en Snert til Budsvenden, som en af de *Ti*, men jeg maa dog nu give efter for Udgiverne, og tilstaae, det peger kun meget uskyldig paa det ridende Bud, især fordi "næs" skal bære Rimstaven, men derfor maae vi saameget nødvendiggere læse "næsse", hvad Udgiverne har glemmt at anmærke.

V. 5815:syððan under Froncum and Frysum

maa gaae ud i eet, men da saa "orleg-hvíle" fattes sin Stalbroder, har begge Udgiverne faaet det uheldige Indfald at skabe en af intet eller af det hos os saakaldte *Mundsveir* "syððan under", og skjøndt *Grein* ved at forlænge "under" til "underne" redder *Skinnet*, er det dog spildt Umage, da "un-dyrne", som man af hans Oversættelse kan see skal menes, snarere maatte give D og ingenlunde U til Rimstav.

Jeg vil derfor giætte paa:

ofer ýða-geblond
orleg-hwíle.

V. 5850-54:

eald and eges-full
hond-slyht ágeaf;
á-breót brim-wísan
brýda heorde
gomela íó-meówlan,

da de to første Linier ikke har Skygge af Rim, fattes i det mindste to Linier, og maaske mere, som gav den Oplysning, vi nu fattes. Vel kan det neppe feile, at Skjalden jo vilde lade os vide, at *Kongemoderen* til *Ongenthjovs* berømte Sønner, *Ohter* og *Onela*, var den Gothiske Kong *Hædkens* Enke, som den grumme Krigsmand havde berøvet sin Husbond og bortført med Magt; men "íó-meówlan" synes jo at gjøre hende forældet, og da Rimstaven skal være g, vil jeg giætte paa, at der har staaet "geof-meówlan", som Afskriveren har forbyttet med "geó-meówlan" og vi maa læse "bryda-horde", Brudeskat, som en Omskrivning af "*Dronning*".

V. 5858-59:

and pá folgode
feorh-geníðlan,

hænger slet ikke sammen med det Foregaaende, men forudsætter, at *Gothe-Hæren* maa være nævnet og dens Nederlag berettet.

V. 5888-89:

hú þá folc mid him
fæhðe tó-wehton,

har begge Udgiverne aabenbar taget fejl ad "tó-wehton", som maa henføres til "tó-wegan", og det var, fordi de holdt paa "fæhðe" som 190maa blive "féðe", saa her peges kun paa *Fodfolket*, som strømmede til *Higelak*.

V. 5893:fæsten sécean,

kan, naar det skal gaae paa *Higelak*, som det vel maa, ikke være rigtigt, da det aabenbar ikke var nogen *Fæstning*, men *Fienden*, *Higelak* kom for at opsøge, saa vi skulde ventelig læse "fæste sécean", angribe uopholdelig, thi at "sécean" har været brugt om *Angreb*, saae vi paa "sócne" (V. 3547), som aabenbar bruges om *Grændels Angreb*, og paa "sécean tó" (V. 5994) om *Svenskerne*.

Grein har prøvet paa at omgaae Vanskeligheden, ved at henføre det Hele fra V. 5880 til *Ongenthjov*, og jeg har selv været fristet til det samme, men deels vilde det være et Kneb paa dette Sted at oversætte "fród" ved "*den Gamle*" og sætte ham i Spidsen istedenfor "se góða", deels passer "fela-geómor" her ligesaa slet paa *Ongenthjov* som godt paa *Higelak*, og endelig kom derved netop eet og det samme til at drøvtygges uden al Grund.

V. 5894-95:

eorl Ongenþió
ufor on-cirde,

falder baade "eorl" mistænkeligt og kommer hovedkulds, men naar man oversætter "ufor" ved hurtigere eller "*forud*", lader det sig dog forsvare.

V. 5899:wiðres ne trúwode,

har *Thorpe* i Fortvivlelse villet skabe "wiðres" om til "hwæðre", medens *Grein* kiækt, trods alle Indvendinger, gjør "wið-ræs" af det, men jeg tør slet ikke røre ved det, da jeg intet rimeligt veed at sætte isteden, uden det skulde være "weðres", der dog faldt stivt, og kan i "wiðres" kun see Navnet "*Vidar*", som vilde forudsætte, at *Ongenthjov* havde opkastet en Forskandsning paa Kysten, hvor Byttet var samlet, og som han nu kastede sig ind i, da han ikke tiltroede den *Vidar*, som det var betroet, at kunne afværge *Higelaks Angreb*. Under denne Forudsætning kunde vist nok "fæsten" (V. 5893) ogsaa blive staaende, men jeg kan ikke nægte, at alt dette indtil videre maa synes at svæve i Luften, og anmærker det derfor kun flygtig i Forbigaaende.

V. 5907-08:

þá wæs æht boden
Sweóna leódum,

har *Thorpe*, som vil nøde "æht" til allevegne at betyde "wealth" eller dog *Eiendom*, skiøndt det V. 83 og 1026 baade med "*Flodens og Havets*" Magt sætter sig derimod; givet *Svenskerne* til Bytte; men *Grein*, som giætter paa "eaht, eht" *Forfølgelse*, har saameget des rimeligere Ret, som det til Nød ogsaa kan taaes paa fornævnte Steder.

191V. 5915:ecgum sweordum,

trænger jo til Helbredelse, men ved med Udgiverne at læse "ecgum sweorda" overhugger man Knuden, istedenfor at løse den. Vi skal upaatvivlelig læse "eácnum sweordum", ligesom der V. 4273 læses "eácnum ecgum".

V. 5917:on bid wrecen,

lader sig vistnok, som det staaer, umulig oversætte, skiøndt *Grein* har prøvet det umulige ved "zum Bleiben gestellt", saa det maa være skeet enten i Fortvivlelse eller blot for Løier, som naar jeg vilde sige: "bragt til at bie". *Thorpe* vil læse "beado" og oversætter "in that conflict punished", som heller ingensteds har hjemme.

Er en forvoven Giætning derfor nogensteds tilladelig, maa det være her, saa jeg foreslaaer "on-biten recene", pludselig forbidt, som dog lader sig høre, til man faaer noget bedre.

V. 5944-45:

ac he hyne ge-wyrpte,
þeah þe him wund hrine.

Uagtet Beskrivelsen af den gamle *Svenskers Kamp med Vanraads-Sønnerne*, som minder om den mellem *Adils* og begge *Frovin-Sønnerne*, er temmelig indviklet, er vi dog blevet enige med os selv og hinanden om, at *Ulf*, som først saarede den gamle Hugaf, fik til Giengiæld et Dommedags-Slag, saa han styrtede omkuld, og kom først paa Benene igien, da det var lykkedes hans Broder Jofur at fælde Jetten, og mig synes derfor, det følger af sig selv, at disse to Linier maae henføres til *Ongenthjov*, som maa trøste sig med, at fik han end ikke Held til at give *Ulf* Banesaar, saa smed han ham dog tilgulvs, efterat han selv var følelig saaret.

Begge Udgiverne vil imidlertid have Linierne henførte til *Ulf*, og medens *Thorpe* lader ham komme sig ("recover") ved Kuldkastningen, lader *Grein* ham vælte sig lidt, uden at jeg kan vide, hvorfor, uden fordi Linierne nu engang ikke bedre kan passe paa *Ulf* som Subjectet.

V. 5986-89:

and þá lofore forgeaf
árgan dóhtor,
hám-weorðunge,
Hyldo tó wedde.

At Skjalden herved vil lade os vide, at *Higelak* gav *Jofur* sin eneste Datter tilægte, derom tvivler ingen af os, men naar vi ikke vil lade hende hedde *Hulde* ("Hyldo") da maae vi skyldte Skjalden for ikke at have sagt os, om Prindsessen blev blot sat i Pant eller givet tilægte, saa at, om end Grammatiken, som jeg dog meget tvivler om, tillod os at stryge Navnet, burde vi dog for Skjaldens Skyld lade det 192staae. Da vi ellers Intet veed om den *Gothiske* Prindsesse, nytter hendes Navn os vel ikke stort, men det skader os dog endnu mindre, og da det var hende, der, efter *Hardreds* Død, maatte være *Hredlingernes* sidste Haab, er det dog mueligt, vi ved en anden Leilighed kan fornye det korte Bekjendskab.

V. 6002-4:

(æfter hæleða hryre
hwate Scildingas
folc-red fremedel)

Skiøndt den første Linie godt kunde høre til det Foregaaende, saa der ved "hæleða hryre" sigtedes til *Higelaks* og *Hardreds* Fald, saa har jeg dog, ligesom Udgiverne, fundet det rimeligst, at Skjalden herved vilde pege paa Grunden, hvi *Bjovulf* ogsaa paa Thronen blandede sig i de danske Anliggender, som da vil have været ved *Rolv Krages* Fald, der rystede hele vort Norden. Da "folk-red" (Folke-Raaderen) passer godt nok, bør det hverken gøres til "folc-ræd" eller "folc-riht".

V. 6021-27:

þá sceall brond fretan,
æled þeccean,
nealles eorl wegan
muððum tó ge-myndum,
ne mægð scýne
habban on healse
hring-weorðunge;

har Udgiverne stiltiende gjort "muððum" til "máððum", skiøndt "wegan" i alt Fald vilde kræve "máðmas", men vi skal aabenbar læse "mundum", Hænder, som danner Modstykket til "on healse", da *Mændene* bar *Armringe* og *Kvinderne Halsbaand*.

Ved denne Beskrivelse, der turde være den skiønneste ei blot i hele Kvadet, men i alle Heltens Lovtaler, maae vi forbauses over, at den *Engelske* Udgiver om den skiønne Mø, Guldet berøvet, som trælbundet skal gaae i Udlændighed, har enten kunnet eller villet anmærke: "perhaps a *glee-maiden* is meant, who, having lost her patron, is compelled to wander abroad." (!!!)

V. 6068-71:

ær hí þær ge-ségon
syllícran wiht,
wyrn on wonge,
wiðer-ræhtes,

har vel *Grein* beholdt baade "ær" og "wiðer-ræhtes", som *Thorpe* ombyttede med "ac" og "wiðer-rædne", men jeg skal dog foreslaae at læse "æc" (= eac) og "wiðer-rihtes": de saae ogsaa til Giengiæld det sære Uhyre. Vel har jeg ingen anden Hjemmel end *Ordbogens* her 193meget tvivlsomme for, at "wiðer-riht" er *Vederlag*, men naar en lillebitte Forandring giver meget god Mening hvor før ingen var, finder jeg den altid

rimelig.

V. 6084-85:

hæfde eorð-scrafa
ende genyttod,

skal jo upaatvilelig, som Udgiverne har forudsat, sige os, at Dragen havde nu afbenyttet Skatte-Graven, men det siges dog ikke, medmindre vi læser "endemæst", endmost, sidste Gang.

V. 6104:(he is manna ge-hyld)

maatte være "Mands-Dække", hvad vel kunde siges om Vorherre, men neppe af den Mund, saa vi skal vist læse "ge-hyht", Haab, Tilflugt.